

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА, ІННОВАЦІЇ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

ПАВЛЮТІН ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, м. Харків, Україна
ORCID 0000-0001-7501-2557

УДК 346.7: 338.43(477)

DOI 10.37772/2518-1718-2026-2(54)-9

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У статті досліджено актуальні правові аспекти забезпечення державної підтримки інноваційного розвитку сільського господарства в Україні. Наукова робота підготовлена у межах теми фундаментального дослідження «Теоретико-правові засади забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України в умовах євроінтеграції» (РК УкрІНТЕІ № 0125U003844). Зазначено, що за умови впровадження дієвих інструментів державної підтримки та ефективних правових механізмів стимулювання інноваційної діяльності, аграрний сектор може стати одним із ключових каталізаторів розвитку національної економіки та підвищення конкурентоспроможності України на світових ринках з урахуванням виконання міжнародно-правових зобов'язань держави щодо європейської інтеграції. Підтримана думка, що для вдалого розвитку у системі ринкових відносин агропромисловий комплекс потребує результативної державної підтримки, яка має здійснюватися з урахуванням вже досягнутого рівня інноваційного розвитку, створюючи сучасні джерела економічного зростання, тому, насамперед, держава повинна забезпечити гарантії рівноправних умов господарювання для всіх учасників, створення сприятливого інвестиційного клімату, бюджетну підтримку сільськогосподарським підприємствам, які її особливо потребують, а також доступність оновлення основних фондів, тому основними векторами підвищення ефективності державної бюджетної підтримки сільського господарства є визначення пріоритетних стратегічних спрямувань та індикаторів розвитку. Проаналізовано окремі положення Закону України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» та акцентовано увагу на необхідності їх вдосконалення у зв'язку з недостатньою нормативною регламентацією питань державної підтримки інноваційного розвитку аграрного сектору. Наголошено на тому, що наразі особливого значення набувають питання застосування системного підходу до формування та реалізації державної інноваційної політики розвитку сільського господарства, зокрема шляхом удосконалення законодавчого регулювання процесів надання державної підтримки інноваційної діяльності, що сприятиме підвищенню технологічного рівня аграрного виробництва, зміцненню конкурентоспроможності національного аграрного сектору, забезпеченню продовольчої безпеки держави та сталого розвитку сільських територій.

Ключові слова: воєнний стан, державна підтримка, інновації, інноваційний розвиток, нормативно-правове регулювання, сільське господарство.

Постановка проблеми. Україна має достатній потенціал для розвитку інноваційної економіки, особливо в галузях, де вона має конкурентні переваги, таких як інформаційні технології, сільське господарство, енергетика, при цьому забезпечення вільного доступу до ринків разом з іншими необхідними за-

ходами може сприяти активному розвитку інноваційного сектору та збільшенню конкурентоспроможності країни в глобальному ринковому середовищі [1, с. 49]. Тобто, за умови впровадження дієвих інструментів державної підтримки та ефективних правових механізмів стимулювання інноваційної ді-

яльності, аграрний сектор може стати одним із ключових каталізаторів розвитку національної економіки та підвищення конкурентоспроможності України на світових ринках з урахуванням виконання міжнародно-правових зобов'язань держави щодо європейської інтеграції.

Інноваційні технології в сільському господарстві відіграють важливе значення у його розвитку, адже сприяють економії ресурсів, раціоналізації виробничих процесів, удосконаленню витратних матеріалів та готової продукції, агроінновації спрямовані на вдосконалення технологій та товарів з одночасним ощадливим відношенням до навколишнього середовища [2]. Тому успішному функціонуванню підприємств аграрного сектору в сучасних умовах господарювання повинна сприяти активізація їх інноваційної діяльності через удосконалення державного регулювання та підтримки інноваційного розвитку, саме держава має налагодити прогресивний та ефективний механізм управління аграрно-промисловим виробництвом на основі інновацій, а її фінансова підтримка – забезпечити економічну стійкість підприємств сільськогосподарського виробництва задля створення умов нарощення конкурентоспроможності продукції та гарантування продовольчої безпеки в країні [3].

Отже, процес реалізації державної підтримки інноваційного розвитку сільського господарства в Україні потребує вдосконалення стратегічних, інституційних і правових засад та комплексного наукового дослідження з метою формування ефективних механізмів стимулювання інноваційної діяльності у аграрному секторі.

Метою наукової праці є дослідження актуальних питань реалізації державної підтримки інноваційного розвитку сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень. Проблема державної підтримки розвитку сільського господарства присвячені наукові праці багатьох дослідників.

Так, Х. Григор'єва здійснила комплексне монографічне дослідження законодавчого забезпечення державної підтримки сільського господарства в умовах війни та післявоєнного відновлення [4, с. 287]. Розгляду проблемних питань правового забезпечення аграрних відносин у сфері фінансової підтримки агробізнесу в умовах воєнного стану та опрацюванню пропозицій щодо вдосконалення механізму правового регулювання у даній сфері присвячено наукову працю Т. В. Курман. Зокрема, авторка зазначає, що нормативне регулювання у цій сфері не повинно лишатися фрагментарним, уривчастим й науково не обґрунтованим, оскільки фінансова підтримка є одним з найважливіших засобів підтримки суб'єктів агробізнесу в умовах воєнного стану й зберігатиме своє значення у повоєнний період. Вказаний меха-

нізм має бути системним, побудованим на засадах синергетичного підходу, включати дієву систему моніторингу за порушеннями і зловживаннями у вказаній сфері, а також спрямованим на вирішення конкретних завдань, що відповідають сучасним інтересам й очікуванням громадян, територіальних громад та української держави не лише в умовах воєнного стану, але й в період повоєнного відновлення України, а також сприятимуть подальшому вдосконаленню національного законодавства, євроінтеграційним процесам, розвитку науки і прогресу, що неможливо без гарантування продовольчої безпеки держави, забезпечення належного функціонування агробізнесу і сталого розвитку агросфери [5, с. 281].

Ю. Ю. Бакай та Я. А. Гончаренко вивчали теоретико-правові засади державної підтримки суб'єктів агробізнесу під час воєнного стану та зробили висновок, що державна підтримка суб'єктів агробізнесу в умовах воєнного стану має дуже важливе значення, оскільки від діяльності та продуктивності агропромислового комплексу залежить продовольча безпека не лише України, але й світу в цілому. Такі вкрай необхідні заходи, як зменшення податкового навантаження, пільгове кредитування, збільшення посівних площ, надання державних гарантій, бронювання військовозобов'язаних працівників, дозвіл експлуатації сільськогосподарської техніки без реєстрації спрямовані передусім на підтримання життєдіяльності аграрного сектору економіки в ці складні часи [6].

Дослідженню інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства України присвячена наукова праця О. В. Захарчука та Є. Ю. Іоніцой [7, с. 80], які підкреслюють, що підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств практично неможливо без залучення інновацій та інвестицій, збільшення оснащеності сільського господарства основними виробничими засобами до економічно обґрунтованого рівня, так, удосконалення їх видового складу і структури дозволить оновлювати й модернізувати матеріально-технічну базу сільськогосподарських підприємств з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу.

Враховуючи актуалізацію питань інноваційного розвитку аграрного сектору та державної підтримки сільського господарства, у сучасних умовах спостерігається необхідність ґрунтовних наукових досліджень та комплексного правового аналізу цієї сфери.

Виклад основного матеріалу. Інновації є одним з найефективніших чинників розвитку агробізнесу як складової аграрного сектору економіки України, впровадження інновацій у сільськогосподарське виробництво та управління агробізнесом забезпечує виведення аграрного сектору на якісно новий рівень, крім того, процес глобалізації та динамічного розви-

тку світової економіки вимагає впровадження ефективних механізмів інноваційної політики, що є запорукою конкурентоспроможності аграрного сектору країни [8].

Таким чином, інноваційна діяльність підприємств у сільському господарстві є критично важливою для забезпечення конкурентоспроможності та продовольчої безпеки України, вона сприяє підвищенню доданої вартості продукції, ефективному використанню ресурсів та формуванню нових ринкових можливостей, втім фактична реалізація відповідних програмних і регуляторних документів обмежена через відсутність цільових програм та слабку координацію між органами влади, науковими установами та підприємствами [9, с. 322].

Для вдалого розвитку й існування у системі ринкових відносин агропромисловий комплекс потребує результативної державної підтримки, яка має здійснюватися у тому числі з урахуванням вже досягнутого рівня інноваційного розвитку, створюючи сучасні джерела економічного зростання, тому, насамперед, держава повинна забезпечити гарантії рівноправних умов господарювання для всіх учасників, створення сприятливого інвестиційного клімату, бюджетну підтримку сільськогосподарським підприємствам, які її особливо потребують, а також доступність оновлення основних фондів, основними векторами підвищення ефективності державної бюджетної підтримки сільського господарства є визначення пріоритетних стратегічних спрямувань та індикаторів розвитку, для цього вкрай необхідна розробка сучасної методики визначення ефективності бюджетних програм, яка б включала оптимальні вітчизняні та міжнародні оцінки порівняння і слугувала б підґрунтям для розробки державних програм [10, с. 2].

У цьому контексті доречно зазначено, що до початку повномасштабної війни галузь вітчизняного сільського господарства характеризувалася стійкою позитивною динамікою розвитку та відіграла системоутворюючу роль в економіці України, високі темпи зростання аграрного виробництва проявлялися у збільшенні обсягів валової продукції, зростанні продуктивності праці, активному впровадженні сучасних агротехнологій, розширенні експортного потенціалу та підвищенні інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, тобто аграрний сектор виступав одним із ключових джерел валютних надходжень, забезпечував зайнятість у сільській місцевості та формувал продоволючу безпеку держави, що обумовлювало його стратегічне значення для національної економіки, водночас в умовах повномасштабної війни середовище функціонування сільськогосподарського бізнесу істотно погіршилося [11, с. 79], що зумовлює необхідність підвищення ефек-

тивності практичної реалізації відповідних програм державної підтримки.

Сучасні реалії господарювання, динамічні зміни та непередбачувані обставини вимагають запровадження інноваційних рішень і модернізації аграрного виробництва, зокрема цифровізації ключових напрямів та процесів [12, с. 26]. Тобто, виклики сьогодення, пов'язані з необхідністю підвищення технологічного рівня аграрного виробництва, впровадження цифрових технологій та створення сприятливого інвестиційного клімату, потребують ефективної правової регламентації механізмів державної підтримки інноваційної діяльності суб'єктів сільського господарства.

Державна підтримка суб'єктів сільськогосподарської діяльності представляє собою врегульовану законодавством діяльність уповноважених державних органів, що полягає в розробленні та реалізації цільових програм або наданні в індивідуальному порядку фінансової підтримки суб'єктам сільськогосподарської діяльності, які відповідають критеріям, визначеним у програмі, за рахунок коштів державного бюджету у будь-якій формі та з метою забезпечення стабільності аграрного сектора економіки, підвищення конкурентоздатності вітчизняного товаровиробника, забезпечення соціально-економічного добробуту та продовольчої безпеки держави [13].

Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» від 24.06.2004 № 1877-IV [14], дія якого поширюється на відносини у сфері сільського господарства, харчової та переробної промисловості, забезпечення виробників сільськогосподарської продукції технікою і обладнанням, логістичної інфраструктури, забезпечення здійснення меліоративних заходів, заходів, спрямованих на покращення якості життя та економічного добробуту сільського населення, визначає підтримку у сільському господарстві як державну допомогу, підтримку відповідно до закону (п. 2.38. ст. 2), принципами якої регламентовано прозорість та публічність, прогнозованість та послідовність, справедливість та ефективність, цільове спрямування, верифікація права на підтримку та її моніторинг, добросовісність отримувача підтримки (ст. 2¹). Ефективність державної підтримки сільського господарства України відповідно до положень цього закону забезпечується шляхом створення сприятливих умов для здійснення сільськогосподарської діяльності, підвищення якості та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції з метою мінімізації природно-кліматичних та економічних ризиків сільськогосподарського виробництва та гарантування продовольчої безпеки держави (абз. 2 п. 2^{1.5} ст. 2¹). Зазначений закон регламентує види

державної підтримки (державні програми, бюджетні субсидії та дотації, компенсації та відшкодування відповідних витрат, додаткова фінансова підтримка сімейних фермерських господарств тощо) та загальні умови її надання. Водночас слід акцентувати, що вказаний нормативно-правовий акт, який визначає основи державної політики щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення продовольчої безпеки, потребує вдосконалення у зв'язку з недостатньою нормативною регламентацією питань державної підтримки інноваційного розвитку аграрного сектору. Зокрема, за доцільне вбачається включення положень щодо стимулювання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в аграрній сфері, сприяння створенню та розвитку суб'єктів інноваційної інфраструктури, підтримки аграрних кластерів та стартапів, застосування додаткових інструментів державної підтримки впровадження інновацій та агротехнологій. Такі зміни мають спрямування на закріплення інноваційного розвитку сільського господарства як одного з пріоритетних напрямів державної аграрної політики, розширення механізмів державної підтримки впровадження інноваційних технологій у сільському господарстві, стимулювання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Регламентація вказаних положень сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції, зміцненню продовольчої безпеки держави та забезпеченню сталого розвитку сільського господарства. Разом з цим варто підкреслити, що сталий розвиток сільського господарства безпосередньо залежить від реалізації узгодженої системної державної політики, направленої на створення сприятливого інвестиційного клімату, визначення стратегічних пріоритетних напрямів інноваційного розвитку аграрного сектору, спрямування ресурсів на розвиток виробництва, а також удосконалення підходів до оцінювання результативності бюджетних програм із урахуванням провідного міжнародного досвіду. З огляду на викладене доречно зазначити, що частково напрями інноваційного розвитку сільського господарства відображені у Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 р. № 1163-р [15], яка містить стратегічну ціль 6: «Модернізація аграрного сектору: розвиток переробки, інновації, цифровізація та обмін знаннями» та визначає важливі завдання і відповідні напрями їх виконання. Серед завдань регламентовані наступні: сприяння розвитку переробних підприємств (напрямок виконання: глибока переробка як перспективний напрям для промисловості України); створення ефективної системи поширення сільськогосподарських

знань та інновацій (напрями виконання: покращення доступу до досліджень, інновацій, обміну знаннями та заохочення до їх використання та навчання; посилення інноваційної спроможності Національної академії аграрних наук; інтеграція досліджень, освіти та дорадництва; підтримка послуг з розвитку сільського бізнесу та сільськогосподарських дорадчих послуг; цифровізація (напрями виконання: цифровізація сільського господарства; цифрові сільськогосподарські дорадчі послуги).

Таким чином, чинне нормативне регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору характеризується концептуальною обмеженістю у зв'язку з відсутністю належного правового підґрунтя для стимулювання інноваційної діяльності у сфері сільського господарства, що зумовлює необхідність системної регламентації механізмів підтримки впровадження інновацій, розвитку інноваційної інфраструктури та інтеграції науки, освіти й виробництва у зазначеній сфері. До того ж наявний підхід не забезпечує імплементації стратегічних пріоритетів, що знижує ефективність державної аграрної політики та стримує модернізацію аграрного сектору.

Висновки. Інноваційний розвиток сільського господарства виступає ключовою передумовою підвищення ефективності та конкурентоспроможності аграрного сектору України, забезпечення продовольчої безпеки, стійкості підприємств сільськогосподарського виробництва та формування нових економічних можливостей. Водночас, ефективність державної підтримки інноваційної діяльності залишається обмеженою передусім унаслідок недостатньої нормативної регламентації, що актуалізує необхідність удосконалення відповідних механізмів стимулювання в аграрному секторі, спрямованих на інтенсифікацію інноваційного розвитку сільського господарства.

Отже, в умовах воєнного стану аграрний сектор України продовжує забезпечувати продовольчу безпеку країни та сприяти економічній стабільності, незважаючи на виклики війни, які ставлять під загрозу продовольчу безпеку, вимагають зміни векторів розвитку галузі сільського господарства, зокрема, через підтримку всіх підприємств аграрного сектора на основі добросовісної конкуренції в доступі до джерел фінансування агропромислового виробництва, підвищення ефективності сільськогосподарської діяльності, задіяння інноваційних підходів з метою використання їх потенціалу [16]. У цьому контексті особливого значення набувають питання застосування системно-синергетичного підходу до формування та реалізації державної інноваційної політики розвитку сільського господарства, зокрема шляхом удосконалення законодавчого регулювання процесів надання державної підтримки інноваційної

діяльності, що сприятиме підвищенню технологічного рівня аграрного виробництва, зміцненню конкурентоспроможності національного аграрного сектору, забезпеченню продовольчої безпеки держави та сталого розвитку сільських територій.

Перспективи подальших наукових пошуків у зазначеній сфері доцільно пов'язувати з необхідністю теоретико-правового дослідження та вдосконалення підходів до оцінювання ефективності державної підтримки інноваційного розвитку сільського господарства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Створення правових умов здійснення інноваційної діяльності на шляху набуття членства України в ЄС: монографія/ [С. В. Глібка, О. В. Розгон, І. Ю. Матюшенко та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2023. 250 с. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/stvorennya-pravovih-umov-zdijsnennya-innovacijnoi-diyalnosti.pdf>.
2. Негода Ю. В., Новак І. М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-40>.
3. Соколюк С. Ю., Соколюк К. Ю., Непочатенко О. А. Фінансування інноваційної діяльності та аналіз ефективності використання фінансових ресурсів аграрних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-81>.
4. Григор'єва Х. Законодавче забезпечення державної підтримки сільського господарства України в умовах війни та післявоєнного відновлення: продовольчий вимір: монографія. Луцьк: ВежаДрук, 2025. 304 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a7ac5ecc-bcca-4b1e-a2ca-79b6bae912cf/content>.
5. Курман Т. В. Аграрні відносини у сфері фінансової підтримки агробізнесу: новели і проблеми правового забезпечення в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 283–287. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.45>.
6. Бакай Ю. Ю., Гончаренко Я. А. Актуальні питання законодавчого забезпечення у сфері державної підтримки суб'єктів агробізнесу під час воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 276–282. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.44>.
7. Захарчук О. В., Іоніщій Є. Ю. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2020. № 9. С. 53–59. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202009053>.
8. Ніщаків І., Холодюк О. Інтегрована стратегія інноваційного розвитку сільського господарства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. №5. С. 80–86. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5732-2024-341-5-11>.
9. Півторак В. С., Дендебера О. П. Розвиток інноваційної діяльності підприємництва в сільському господарстві: проблеми, регуляторні передумови та напрями активізації. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-64>.
10. Фурман І. В. Державна підтримка сільського господарства: проблеми, світові практики та перспективи для України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 1. С. 315–323. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(1\)-55](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-55).
11. Васильців Т. Г., Куницька-Ляш М. В., Максим В. Л. Системний підхід до забезпечення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств в умовах війни. *Академічні візії*. 2026. Вип. 51. С. 1–10 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18689793>.
12. Газуда Л. М., Газуда М. В., Герцег В. А. Ключові аспекти цифровізації сільського господарства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2024. № 1 (63). С. 79–86. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\)](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63)).
13. Петруненко Я. В. Державна підтримка суб'єктів сільськогосподарської діяльності: сучасний стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 3. С. 21–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221498>.
14. Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
15. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text>.
16. Вдовенко Л. О., Черненко О. С. Фінансова підтримка інноваційного розвитку підприємств аграрного сектора економіки. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 14. С. 1–21. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14981982>.

REFERENCES

1. Hlibko, S.V., Rozghon, O.V., Matiushenko, I.Yu. et al. (2023). *Creating legal conditions for carrying out innovation activity on the path to Ukraine's accession to the EU*. S.V. Hlibko & O.V. Rozghon (Eds.). Kharkiv: Scientific and research institute of providing legal framework for the innovative development of NALS of Ukraine. <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/stvorennya-pravovih-umov-zdijsnennya-innovacziynoi-diyalnosti.pdf> [in Ukrainian].
2. Nehoda, Yu.V., & Novak, I.M. (2023). Innovative support for the agricultural sector of Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-40> [in Ukrainian].
3. Sokoliuk, S.Yu., Sokoliuk, K.Yu., & Nepochatenko, O.A. (2021). Financing innovation activity and analysis of the efficiency of using financial resources of agricultural enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo*, 34. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-81> [in Ukrainian].
4. Hryhorieva, Kh. (2025). *Legislative support for state support of agriculture of Ukraine under conditions of war and post-war recovery: The food dimension*. Lutsk: VezhaDruk. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a7ac5ecc-bcca-4b1e-a2ca-79b6bae912cf/content> [in Ukrainian].
5. Kurman, T.V. (2023). Agrarian relations in the field of financial support for agribusiness: Novelties and problems of legal support under martial law. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, 1, 283–287. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.45> [in Ukrainian].
6. Bakai, Yu.Yu., & Honcharenko, Ya.A. (2023). Current issues of legislative support in the field of state support for agribusiness entities during martial law. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, 1, 276–282. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.44> [in Ukrainian].
7. Zakharchuk, O.V., & Ionitsoi, Ye.Yu. (2020). Innovation and investment support for the development of agriculture in Ukraine. *Ekonomika APK*, 9, 53–59. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202009053> [in Ukrainian].
8. Nishchakov, I., & Kholodiuk, O. (2024). Integrated strategy for innovative development of agriculture. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 5, 80–86. <https://doi.org/10.31891/2307-5732-2024-341-5-11> [in Ukrainian].
9. Pivtorak, V.S., & Dendebera, O.P. (2025). Development of innovation activity of entrepreneurship in agriculture: Problems, regulatory prerequisites, and directions for activation. *Ekonomika ta suspilstvo*, 82. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-64> [in Ukrainian].
10. Furman, I.V. (2021). State support for agriculture: Problems, global practices, and prospects for Ukraine. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 5(1), 315–323. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(1\)-55](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-55) [in Ukrainian].
11. Vasylytsiv, T.H., Kunytska-Iliash, M.V., & Maksym, V.L. (2026). A systemic approach to ensuring the economic security of agricultural enterprises under conditions of war. *Akademichni vizii*, 51, 1–10. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18689793> [in Ukrainian].
12. Hazuda, L.M., Hazuda, M.V., & Hertseh, V.A. (2024). Key aspects of digitalization of agriculture. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia "Ekonomika"*, 1(63), 79–86. [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\)](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63)) [in Ukrainian].
13. Petrunenko, Ya.V. (2023). State support for agricultural entities: Current state and development prospects. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*, 3, 21–27. <https://doi.org/10.32782/39221498> [in Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2004, June 24). *On the principles of state agrarian policy and state policy of rural development* (Law of Ukraine No. 1877-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> [in Ukrainian].
15. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024, November 15). *Strategy for the development of agriculture and rural areas in Ukraine for the period up to 2030* (Order No. 1163-r). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
16. Vdovenko, L.O., & Chernenko, O.S. (2025). Financial support for innovative development of enterprises in the agricultural sector of the economy. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, 14, 1–21. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14981982> [in Ukrainian].

PAVLIUTIN YURIЙ

Doctor in Law, Associate Professor, Leading researcher of Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine
ORCID 0000-0001-7501-2557

STATE SUPPORT FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE IN UKRAINE: SELECTED LEGAL ASPECTS

Problem setting. Ukraine possesses significant potential for the development of an innovative economy, especially in sectors where it has competitive advantages, such as information technology, agriculture, and energy, while ensuring free access to markets, along with other necessary measures, can contribute to the active development of the innovative sector and increase the country's competitiveness in the global market environment. Thus, provided that effective state support instruments and effective legal mechanisms are introduced to stimulate innovative activity, the agricultural sector can become one of the key catalysts for the development of the national economy and increasing Ukraine's competitiveness in world markets, taking into account the fulfillment of the state's international legal obligations regarding European integration. Innovative technologies in agriculture play an important role in its development, as they contribute to saving resources, rationalizing production processes, improving consumables and finished products, and agro-innovations are aimed at improving technologies and goods with a simultaneous sparing attitude to the environment. Therefore, the successful functioning of agricultural enterprises in modern economic conditions should be supported by intensifying their innovative activity through the improvement of state regulation and support for innovation-driven development. It is the state that must establish a progressive and effective mechanism for managing agro-industrial production based on innovations, while financial support should ensure the economic sustainability of agricultural enterprises in order to create conditions for increasing the competitiveness of products and guaranteeing food security in the country. Accordingly, the implementation of state support for the innovative development of agriculture in Ukraine currently requires the improvement of institutional and legal frameworks, as well as comprehensive scientific research aimed at developing effective mechanisms for stimulating innovation in the agricultural sector.

Analysis of recent researches and publications. The problems of state support for the development of agriculture are the subject of scientific works by many researchers. Kh. Hryhorieva conducted a comprehensive monographic study of the legislative support of state support for agriculture in wartime and post-war recovery. The scientific work of T. V. Kurman is devoted to the consideration of problematic issues of legal support for agrarian relations in the field of financial support for agribusiness in martial law and the development of proposals for improving the mechanism of legal regulation in this area. In particular, the author notes that regulatory regulation in this area should not remain fragmentary, disjointed and scientifically unfounded, since financial support is one of the most important means of supporting agribusiness entities in martial law and will retain its importance in the post-war period, the specified mechanism should be systemic, built on the principles of a synergistic approach, include an effective system of monitoring violations and abuses in the specified area, and also aimed at solving specific tasks that meet the modern interests and expectations of citizens, territorial communities and the Ukrainian state not only in martial law, but also during the period of post-war reconstruction of Ukraine, and will also contribute to the further improvement of national legislation, European integration processes, the development of science and progress, which is impossible without guaranteeing the food security of the state, ensuring the proper functioning of agribusiness and sustainable development of the agricultural sector. Y. Y. Bakai and Y. A. Honcharenko considered the theoretical and legal principles of state support for agribusiness entities during martial law and concluded that state support for agribusiness entities during martial law is of great importance, since the food security of not only Ukraine but also the world as a whole depends on the activities and productivity of the agro-industrial complex. Such urgently needed measures as reducing the tax burden, preferential lending, increasing the acreage, providing state guarantees, reserving conscripts, permitting the operation of agricultural machinery without registration, etc. are aimed primarily at maintaining the vital activity of the agrarian sector of the economy in these difficult times. The scientific work of O. V. Zakharchuk and Ye. Yu. Ionitsoi, which emphasize that increasing the efficiency of agricultural enterprises is practically impossible without attracting innovations and investments, increasing the equipment of agriculture with basic production means to an economically justified level, improving their species composition and structure will allow updating and modernizing the material and technical base of agricultural enterprises, taking into account the achievements of scientific and technological progress. Given the current issues of innovative development of the agricultural sector and state support for agriculture in modern conditions, there is a need for thorough scientific research and a comprehensive legal analysis of this area.

Article's main body. Innovation is one of the most effective factors in the development of agribusiness as a component of the agricultural sector of the economy of Ukraine, the introduction of innovations in agricultural production and agribusiness management ensures the advancement of the agrarian sector to a qualitatively new level, in addition, the process of globalization and dynamic development of the world economy requires the implementation of effective mechanisms of innovation policy, which is the key to the competitiveness of the country's agrarian sector. Thus, the innovative activity of agricultural enterprises is critically important for ensuring Ukraine's competitiveness and food security, it contributes to increasing the added value of products, efficient use of resources and the formation of new market opportunities, however, the actual implementation of relevant program and regulatory documents is limited due to the

lack of target programs and weak coordination between government bodies, scientific institutions and enterprises. In this context, it should be noted that prior to the full-scale war, Ukraine's agricultural sector was characterized by stable positive development dynamics and played a system-forming role in the national economy, the high growth rates of agricultural production were manifested in an increase in gross output, improved labor productivity, the active implementation of modern agricultural technologies, the expansion of export potential and increased investment attractiveness of agricultural enterprises. The Law of Ukraine "On the Principles of State Agrarian Policy and State Policy of Rural Development" defines agricultural support as state aid provided in accordance with the law. Its principles include transparency and openness, predictability and consistency, fairness and efficiency, targeted orientation, verification of eligibility for support and its monitoring, as well as the integrity of recipients. At the same time, it should be emphasized that the specified regulatory legal act, which defines the foundations of state policy on stimulating the production of agricultural products and ensuring food security, needs to be improved due to insufficient regulatory regulation of issues of state support for innovative development of the agricultural sector. Furthermore, it is important to emphasize that the sustainable development of agriculture directly depends on the implementation of coordinated systemic state support, an important condition for which is the creation of a favorable investment climate, the definition of strategic priority areas for innovative development of the agricultural sector, the allocation of resources to the development of production, as well as the improvement of approaches to assessing the effectiveness of budget programs, taking into account leading international experience.

Conclusions and prospects for the development. Innovative development of agriculture is a key prerequisite for enhancing the efficiency and competitiveness of Ukraine's agricultural sector, ensuring food security and creating new economic opportunities. At the same time, the effectiveness of state support for innovation remains limited primarily due to insufficient regulatory frameworks, as well as the insufficiency of relevant target programs. In this regard, the need to improve mechanisms of state support for innovation in the agricultural sector, aimed at stimulating the innovative development of agriculture, is becoming increasingly actualized. Under conditions of martial law, Ukraine's agricultural sector continues to ensure the country's food security and contribute to economic stability, despite the challenges posed by the war, which threaten food security and require changes in the vectors of development of the agricultural sector, in particular, this involves supporting all agricultural enterprises on the basis of fair competition in access to financial resources for agro-industrial production, enhancing the efficiency of agricultural activities, and applying innovative approaches to realize their potential. In this context, the application of a systemic and synergistic approach to the formation and implementation of state innovation policy in agricultural development is of particular importance, particularly through the improvement of legislative regulation governing the provision of state support for innovation activities. This will contribute to enhancing the technological level of agricultural production, strengthening the competitiveness of the national agricultural sector, ensuring food security, and promoting the sustainable development of rural areas.

Key words: martial law, state support, innovation, innovative development, regulatory and legal regulation, agriculture.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Павлютін Ю. М. Державна підтримка інноваційного розвитку сільського господарства в Україні: окремі правові аспекти. *Право та інновації*. 2026. № 2 (54). С. 67–74. doi: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-2\(54\)-9](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-2(54)-9).

Дата подання автором: 13.04.2026

Дата прийняття після рецензування: 18.05.2026

Дата опублікування: 15.06.2026